

Klagenemnda for offentlige anskaffelser

Saken gjelder: Avvisning av leverandør, endring av kontrakt.

Innklagede gjennomførte en anbudskonkurranse for anskaffelse av nytt bussdepot i Karasjok. Klagers anførsler om at valgte leverandør skulle vært avvist fra konkurransen som følge av manglende oppfyllelse av kvalifikasjonskravene om økonomisk og finansiell kapasitet, og tekniske og faglige kvalifikasjoner, førte ikke frem. Klagenemnda tok heller ikke til følge anførselen om ulovlig endring av kontrakten.

Klagenemndas avgjørelse 18. november 2024 i sak 2024/0913

Klager: SB2 Utvikling AS

Innklaget: Troms og Finnmark fylkeskommune

Klagenemndas medlemmer: Hanne Torkelsen, Wenche Sædal og Elisabeth Wiik

Bakgrunn:

- (1) Troms og Finnmark fylkeskommune (heretter *innklagede*) kunngjorde 7. juli 2023 en åpen tilbudskonkurranse med mulighet til forhandlinger/dialog for anskaffelse av nytt bussdepot i Karasjok. Anskaffelsens verdi var ikke anslått i kunngjøringen. Tilbudsfrist var 18. august 2023.
- (2) Kontraktens oppstart var anslått til 26. september 2023, med forventet ferdigstilling 30. november 2024.
- (3) I konkurransegrunnlaget var det stilt følgende kvalifikasjonskrav om økonomisk og finansiell kapasitet med tilhørende dokumentasjonskrav:

Krav	Vedlegg nr. Type dokumentasjon
Tilbyder skal ha økonomisk og finansiell kapasitet til å gjennomføre oppdraget.	Vedlegg 1.2 <u>Norske firma:</u> Tilbydere skal vedlegge en tilfredsstillende kredittvurdering basert på siste kjente regnskapstall. <u>Utenlandske firma:</u> Det skal legges ved en kredittvurdering basert på siste kjente regnskapstall. Utvidet kredittvurdering/rapport, ikke eldre enn 3 måneder, fra et offentlig godkjent kredittvurderingsselskap som

Postadresse:
Postboks 511 Sentrum
5805 Bergen

Besøksadresse:
Zander Kaaes gate 7
5015 Bergen

Telefon: +47 55 19 30 00 post@knse.no

	inneholder kredittvurdering av leverandøren – typisk angitt ved bokstavkarakter eller kortfattet tekst, samt forklaring til disse. Rapporten skal basere seg på siste kjente regnskapstall. Dato må tydelig fremkomme. Dersom tilbyder (via Altinn) har gjort skatteattest tilgjengelig for Oppdragsgiver som eBevis, vil Oppdragsgiver selv innhente dokumentasjonen.
--	--

- (4) Det ble blant annet stilt følgende kvalifikasjonskrav om tekniske og faglige kvalifikasjoner med tilhørende dokumentasjonskrav:

Krav	Vedlegg nr. Type dokumentasjon
Relevant erfaring: Foretaket skal ha erfaring fra oppdrag av samme kompleksitet og omfang, jf. beskrivelse av oppdraget i konkurransegrunnlaget. Det legges vekt på: ○ Overleverte byggeoppdrag over 20 mill. eks. mva. de siste 5 årene.	Vedlegg 1.4 Liste (minimum 2, maksimum 5) over relevante sammenlignbare oppdrag som er utført i løpet av de siste 5 år, i samme størrelsesorden. Listen skal inneholde informasjon om arbeidenes verdi, omfang, tidspunkt og referanseperson hos oppdragsgiver. (Oppdragsgiver forbeholder seg retten til eventuelt å kontakte referansepersonen).

- (5) Tildeling av kontrakt skulle baseres på lavest pris.
- (6) Innklagede mottok syv tilbud innen tilbudsfristen, herunder fra SB2 Utvikling AS (heretter *klager*) og 2tal AS (heretter *valgte leverandør*).
- (7) Valgte leverandør ble også tildelt oppdrag i tre andre konkurranser hvor innklagede var oppdragsgiver. Konkurransene ble kunngjort samtidig som konkurransen om bussdepot i Karasjok, som saken gjelder.
- (8) Klager påklaget tildelingsbeslutningen 24. oktober 2023.
- (9) Klagen ble avvist 2. november 2023.
- (10) Den 3. november 2023 varslet klager at de ønsket en rettslig behandling av klagen, og anmodet innklagede om å avvente signering av kontrakt med valgte leverandør, til tingretten hadde behandlet begjæring om midlertidig forføyning.
- (11) Begjæringen om midlertidig forføyning ble forkastet av tingretten 21. desember 2023.
- (12) Innklagede signerte kontrakt med valgte leverandør 2. april 2024.
- (13) Klagen ble brakt inn for klagenemnda for offentlige anskaffelser 7. juni 2024.

(14) Nemndsmøte i saken ble avholdt 18. november 2024.

Anførsler:

Klager har i det vesentlige anført:

- (15) Innklagede skulle avvist valgte leverandør fordi kvalifikasjonskravet om økonomisk og finansiell kapasitet ikke var oppfylt. Ut fra siste årsregnskap kan det ikke slutes at valgte leverandør har tilstrekkelig arbeidskapital til å gjennomføre et byggeprosjekt av den størrelsen som anskaffelsen gjelder, og på de vilkår som er angitt i konkurransegrunnlaget. At innklagede likevel har vurdert kvalifikasjonskravet som oppfylt, tyder på feil ved skjønnsutøvelsen. Etter klagers syn er det tre mulige forklaringer. Innklagede kan for det første ha sett bort fra regnskapstallene og kredittvurderingen, slik at kvalifikasjonsvurderingen har vært vilkårlig. For det andre kan kvalifikasjonsvurderingen ha vært basert på feil faktum. En tredje mulighet er at innklagede har lagt til grunn en annen tolkning av kvalifikasjonskravet enn det en normalt oppegående leverandør ville gjort, slik at kravet til forutberegnelighet er brutt.
- (16) Innklagede skulle uansett ha tatt i betraktning at valgte leverandør ville bli tildelt tre andre kontrakter. Disse prosjektene skal gjennomføres i samme tidsperiode, noe som øker behovet for arbeidskapital. Siden innklagede hadde kunnskap om tildelingene, skulle kontraktene og deres innvirkning på valgte leverandørs økonomiske og finansielle kapasitet, blitt tatt i betraktning i kvalifikasjonsvurderingen.
- (17) Innklagede skulle i tillegg avvist valgte leverandør fordi kvalifikasjonskravet om faglige og tekniske kvalifikasjoner ikke var oppfylt. Kvalifikasjonskravet må forstås slik at det kreves erfaring fra minst to byggeprosjekter over 20 millioner kroner, noe valgte leverandør ikke har oppfylt. Denne forståelsen er nærliggende ut fra formuleringene i konkurransegrunnlaget, slik at det strider mot kravene til likebehandling og forutberegnelighet å tildele kontrakten til valgte leverandør.
- (18) Innklagede har akseptert en annen gjennomføringstid enn det som var forutsatt i konkurransegrunnlaget. Dette fremstår som en ulovlig endring av kontrakten.
- (19) Klagen er ikke uhensiktsmessig for behandling i klagenemnda for offentlige anskaffelser. Saken er ikke grundig behandlet av domstolene, og det reises spørsmål av prinsipiell betydning.

Innklagede har i det vesentlige anført:

- (20) Valgte leverandør oppfylder kvalifikasjonskravet om økonomisk og finansiell kapasitet. Kravet er dokumentert oppfylt gjennom valgte leverandørs siste årsregnskap og kredittrating. Det er blant annet vektlagt at valgte leverandør er gitt kredittrating A, og at regnskapet viser at selskapet har mulighet til å skalere opp inntektene fra ett år til et annet. Regelverket for offentlige anskaffelser er ikke til hinder for at oppdragsgiver oppstiller «lave» kvalifikasjonskrav. Det ligger innenfor oppdragsgivers innkjøpsfaglige skjønn å fastsette terskelen for kvalifisering og å vurdere om leverandørene er kvalifisert, jf. blant annet LH-2015-11965 og LH-2016-48643.
- (21) Innklagede har ikke adgang til å hensynte at valgte leverandør tildeles andre kontrakter av samme eller andre byggherrer. Det vil kunne stride mot kravet til forutberegnelighet

dersom innklagede vurderer leverandørene etter andre kriterier enn de som fremgår av konkurransegrunnlaget.

- (22) Valgte leverandør oppfyller kvalifikasjonskravet om tekniske og faglige kvalifikasjoner. Slik kravet er formulert i konkurransegrunnlaget, oppstilles det ikke et absolutt krav om at leverandørene må dokumentere minst to oppdrag over 20 millioner kroner. Kvalifikasjonskravet er formulert på en måte som legger opp til en konkret helhetsvurdering. Erfaring fra oppdrag over 20 millioner kroner, utgjør ett av flere momenter i denne vurderingen. Både ordlyden i dokumentasjonskravet og en tolkning i lys av anskaffelsesdokumentene for øvrig, underbygger denne forståelsen. Valgte leverandør har dokumentert erfaring fra totalentrepriseoppdrag i samme størrelsesorden som er estimert i kvalifikasjonskravet, og har erfaring med tekniske installasjoner av samme kompleksitet som anskaffelsen gjelder. Valgte leverandør har dermed dokumentert oppfyllelse av kvalifikasjonskravet.
- (23) Det er ikke foretatt ulovlige endringer av kontrakten. Som følge av klagebehandling og begjæringen om midlertidig forføyning, ble kontraktsignering og oppstart forsinket. Det ble avtalt forskyvning og forlenging av byggeperioden for at valgte leverandør skulle frafalle krav om vintertillegg. Endringene medførte ingen forskyvning av risiko eller økonomisk balanse mellom partene.
- (24) Klagen må avvises som uhensiktsmessig for behandling i klagenemnda for offentlige anskaffelser, jf. klagenemndsforskriften § 9. Klager gjør gjeldende de samme anførselene, basert på de samme faktiske forholdene, som tingretten avgjorde i forbindelse med klagers begjæring om midlertidig forføyning.

Klagenemndas vurdering:

- (25) Klager har deltatt i konkurransen, og har saklig klageinteresse, jf. forskrift om klagenemnd for offentlige anskaffelser § 6. Klagen er rettidig. Konkurransen gjelder anskaffelse av et bussdepot i Karasjok, som er en bygge- og anleggsanskaffelse. Anskaffelsens verdi er ikke angitt i konkurransegrunnlaget, men er av innklagede estimert til 35,2 millioner kroner. I tillegg til lov om offentlige anskaffelser 17. juni 2015 nr. 73, følger anskaffelsen forskrift om offentlige anskaffelser 12. august 2016 nr. 974 del I og II, jf. forskriften §§ 5-1 og 5-3.

Hvorvidt klagen skal avvises som uhensiktsmessig for behandling

- (26) Klagenemnda skal først ta stilling til hvorvidt klagen skal avvises som uhensiktsmessig for behandling på grunn av tingrettens forutgående behandling av begjæring om midlertidig forføyning.
- (27) Det følger av forskrift om klagenemnd for offentlige anskaffelser § 9 at en klage som er «uhensiktsmessig for behandling» i klagenemnda, kan avvises. Hvorvidt dette er tilfelle, beror på en konkret vurdering. Vilkåret må i den forbindelse forstås på bakgrunn av forskriften § 6 tredje ledd. Her heter det at dersom spørsmålet som er gjenstand for klagen er avgjort ved «dom» i første instans, så kan ikke klagen tas til behandling i klagenemnda. Begjæringen om midlertidig forføyning er avgjort ved kjennelse, og ikke ved «dom». Etter klagenemndas syn må det anses som et bevisst valg at det er ordet «dom» som er brukt i forskriften. Klagenemnda finner derfor ikke grunn til å avvise klagen som «uhensiktsmessig for behandling».

Kvalifikasjonskravet om økonomisk og finansiell kapasitet

- (28) Klagenemnda skal i det følgende ta stilling til om valgte leverandør skulle vært avvist fra konkurransen som følge av manglende oppfyllelse av kvalifikasjonskravet om økonomisk og finansiell kapasitet.
- (29) Det følger av anskaffelsesforskriften § 9-5 (1) bokstav a at oppdragsgiver «skal» avvise en leverandør som «ikke oppfyller kvalifikasjonskravene». Hvis kvalifikasjonskravene ikke er oppfylt, har oppdragsgiver altså en avvisningsplikt.
- (30) Innholdet i kvalifikasjonskrav fastlegges gjennom tolking. Ved tolking av kvalifikasjonskrav står ordlyden sentralt, og det skal tas utgangspunkt i hvordan en rimelig opplyst og normalt påpasselig leverandør vil forstå kravene. I den forbindelse kan det være nødvendig å tolke kvalifikasjonskravet i lys av konkurransegrunnlaget for øvrig, jf. HR-2022-1964-A (Flage Maskin) avsnitt 51.
- (31) Det aktuelle kvalifikasjonskravet stilte krav om at leverandørene «skal ha økonomisk og finansiell kapasitet til å gjennomføre oppdraget». Kravet skulle dokumenteres gjennom «en tilfredsstillende kredittvurdering basert på siste kjente regnskapstall».
- (32) Ordlyden i kravet tilsier at leverandørene må ha god nok økonomi til å gjennomføre oppdraget, og legger opp til en konkret vurdering. Dokumentasjonskravet, «en tilfredsstillende kredittvurdering», innebærer at det ikke oppstilles noe særskilt krav til kredittrating eller liknende. Ordlyden gir oppdragsgiver et skjønn i vurderingen av leverandørenes kredittvurdering.
- (33) Saken gjelder en totalentreprise med anslått varighet på ca. 14 måneder. Det er ikke estimert noen verdi i konkurransegrunnlaget, men valgte leverandørs tilbud har en pris på ca. 33 millioner kroner. Kontraktens varighet tilsier at leverandørenes årlige omsetning kan utgjøre en sentral indikator på deres økonomiske kapasitet til å gjennomføre oppdraget. Arbeidet skal i henhold til kontrakten faktureres etterskuddsvis med månedlige avdrag. At det ikke skal ytes løpende kreditt til leverandøren, reduserer innklagedes økonomiske risiko. Det tilsier en noe lavere terskel for hva som kreves av leverandørenes økonomiske kapasitet.
- (34) På bakgrunn av de rammene som er klarlagt ovenfor, er spørsmålet om valgte leverandør oppfylte kvalifikasjonskravet om økonomisk og finansiell kapasitet.
- (35) Basert på årsregnskapet fra 2022 har valgte leverandør fått kredittrating «A – Kredittverdig», med en ramme på 1 million kroner. En kredittrating A må etter klagenemndas syn anses som «tilfredsstillende». Kredittvurderingen består av flere delbedømmelser. Under delkriteriet «økonomi» er valgte leverandør vurdert til «svak», men selskapets «betalingserfaring» er vurdert til «upåklagelig», som er beste karakter. Årsregnskapet viser videre at valgte leverandør hadde en samlet omsetning på ca. 85 millioner kroner, noe som utgjør en økning på 75% mot året før. At selskapets årlige omsetning ligger godt over kontraktens størrelse, taler også for at valgte leverandør overstiger den terskelen som oppstilles i konkurransegrunnlaget.
- (36) Klagenemnda kan på denne bakgrunn ikke se at det foreligger feil ved skjønnsutøvelsen når innklagede har kommet til at valgte leverandør oppfylte kvalifikasjonskravet for kontrakten.

- (37) Klager har anført at innklagede skulle tatt i betraktning at valgte leverandør også kom til å bli tildelt andre kontrakter. Det er anført at disse kontraktstildelingene ville gi en større økonomisk belastning enn det valgte leverandør har kapasitet til å håndtere.
- (38) Utgangspunktet er at kvalifikasjonskravet skal være oppfylt ved utløpet av tilbudsfristen, med mindre noe annet følger av konkurransegrunnlaget, se klagenemndas uttalelse i stornemndssak 2023/852 avsnitt 28. I saken her er det ikke presisert når kvalifikasjonskravet skal være oppfylt, slik at det er tilbudsfristen som er avgjørende. Som gjennomgangen av kredittvurderingen og regnskapet ovenfor viser, oppfylte valgte leverandør kvalifikasjonskravet ved tilbudsfristen. Slik klagenemnda forstår klagers anførsel, vil de øvrige kontraktstildelingene først og fremst kunne påvirke valgte leverandørs økonomiske kapasitet i gjennomføringstiden. Utgangspunktet er derfor at innklagede ikke pliktet å ta dem i betraktning.
- (39) Klager har vist til en uttalelse fra Høyesterett i Rt. 2014 s. 1312. Saken gjaldt kvalifikasjonskrav om kompetansebevis, og Høyesterett uttalte at det er *«klart at oppdragsgiver kan bygge på etterfølgende opplysninger som viser at tilbyder, på tross av å ha oppfylt dokumentasjonskravet, rent faktisk ikke oppfyller kvalifikasjonskravet»*. Uttalelsen gir isolert sett støtte for at de øvrige kontraktstildelingene skulle blitt tatt i betraktning. Spørsmålet for Høyesterett var imidlertid etterfølgende opplysninger kunne tas i betraktning for å vurdere om kvalifikasjonskravet var oppfylt ved tilbudsfristen, og uttalelsen må etter klagenemndas syn forstås i lys av dette. Dommen gir dermed ikke grunnlag for å oppstille noen plikt til å ta de etterfølgende kontraktstildelingene i betraktning her.
- (40) Klagenemnda kan på denne bakgrunn ikke se at det er noen feil ved innklagedes kvalifikasjonsvurdering, hvor valgte leverandør ble vurdert til å oppfylle kvalifikasjonskravet om økonomisk og finansiell kapasitet.
- (41) Klagers anførsel om at valgte leverandør ikke oppfyller kvalifikasjonskravet om økonomisk og finansiell kapasitet, fører dermed ikke frem.

Kvalifikasjonskravet om tekniske og faglige kvalifikasjoner

- (42) Klagenemnda skal så ta stilling til om valgte leverandør skulle vært avvist fra konkurransen, som følge av manglende oppfyllelse av kvalifikasjonskravet om tekniske og faglige kvalifikasjoner.
- (43) Det følger som nevnt av anskaffelsesforskriften § 9-5 (1) bokstav a at oppdragsgiver plikter å avvise leverandører som ikke oppfyller kvalifikasjonskravene.
- (44) Kvalifikasjonskravet må tolkes etter de samme prinsippene som det er redegjort for i avsnitt 29 og 30, ovenfor.
- (45) Det aktuelle kvalifikasjonskravet stilte krav om at tilbyder *«skal ha erfaring fra oppdrag av samme kompleksitet og omfang»*, og det skulle *«legges vekt på overleverte byggeoppdrag over 20 mill. eks. mva. de siste 5 årene»*. Kravet skulle dokumenteres oppfylt gjennom en liste over *«relevante sammenlignbare oppdrag som er utført i løpet av de 5 siste år, i samme størrelsesorden»*.
- (46) Ordlyden *«samme kompleksitet og omfang»* tilsier at det skal foretas en konkret vurdering hvor leverandørens erfaring sammenliknes med kontraktarbeidene slik disse er beskrevet

i konkurransegrunnlaget. Uttrykkene «kompleksitet» og «omfang» åpner for at en rekke momenter kan tas i betraktning, herunder tekniske installasjoner, arbeidsmengde, type arbeidsoperasjoner og verdi. Det er angitt at erfaring fra byggeoppdrag over 20 millioner «legges vekt på». En naturlig forståelse av ordlyden tilsier at dette er et moment som teller positivt når leverandørens erfaring skal vurderes, men uten at det oppstilles noe absolutt krav om erfaring fra slike oppdrag. Når en spesifikk verdi er nevnt i kvalifikasjonskravet, fremstår erfaring fra oppdrag av denne verdien som sentralt i vurderingen.

- (47) Kvalifikasjonskravet må tolkes i lys av det tilhørende dokumentasjonskravet. Dokumentasjonskravet ba om en liste over gjennomførte «relevante sammenlignbare oppdrag» i «samme størrelsesorden». At oppdragene må være «relevante» må forstås som en henvisning til kvalifikasjonskravet; oppdragene må kaste lys over leverandørens erfaring med «samme kompleksitet og omfang» som oppdraget gjelder. Som nevnt ovenfor, er flere momenter av betydning for om kvalifikasjonskravet er oppfylt. At dokumentasjonskravet ber om «minimum 2, maksimum 5» referanseprosjekter, må forstås i lys av dette relevanskravet. En samlet lesing av dokumentasjonskravet tilsier at hvert referanseprosjekt kan belyse ulik relevant erfaring, og at leverandørene gis mulighet til å levere flere referanseprosjekter for å kunne dokumentere bredere relevant erfaring. Klagenemnda finner det ikke naturlig å forstå ordlyden slik at hvert referanseprosjekt må være relevant for enkelte bestemte vurderingsmomenter, slik klager synes å anføre. Ordlyden «samme størrelsesorden» kan både forstås som en henvisning til areal/volum, og til verdi. Dette underbygger at referanseprosjektenes verdi er et sentralt moment i vurderingen av leverandørenes erfaring. Det er naturlig å lese «størrelsesorden» som en omtrentlig angivelse, og ikke som en henvisning til en nøyaktig verdi. Dette støtter at det ikke gjelder noe absolutt krav om erfaring fra prosjekter over 20 millioner kroner, noe som er i tråd med den naturlige forståelsen av ordlyden i kvalifikasjonskravet.
- (48) Tolkningen ovenfor gir rammene for kvalifikasjonsvurderingen. Det fremgår da at klagers anførsel om at det gjelder et krav om at leverandørene har overlevert byggeoppdrag over 20 millioner kroner ekskludert mva. de siste 5 årene, ikke fører frem.
- (49) Klagenemnda vil i det følgende ta stilling til om innklagedes kvalifikasjonsvurdering er foretatt innenfor de rammene som kvalifikasjonskravet angir, og om den for øvrig er i samsvar med de grunnleggende prinsippene som følger av anskaffelsesloven § 4.
- (50) Kvalifikasjonsvurderingen må foretas opp mot hva anskaffelsen gjelder. Her dreier det seg om en totalentreprise med detaljprosjektering for oppføring av bussdepot. Anlegget omfatter blant annet oppføring av mannskapsbygg, garasjebygg, og sørvis- og vaskehall, i tillegg til opparbeiding og asfaltering av uteareal. Kravspesifikasjonen viser at leverandøren blant annet har ansvar for VVS, elektro og byggmessige konstruksjoner som fundamentering og bæresystemer.
- (51) For klagenemnda har innklagede fremhevet referanseprosjektene Meieriveien 2 i Lakselv (27,9 millioner kroner), Altaveien 304 (19,8 millioner kroner) og Meierveien 3 i Alta (15,3 millioner kroner). Innklagede har forklart at disse prosjektene gir tilstrekkelig dokumentasjon på at kvalifikasjonskravet er oppfylt. I vurderingen er det lagt vekt på at alle tre prosjektene er totalentrepriseoppdrag, og at de viser at valgte leverandør har erfaring med oppføring av relevante bygninger og tekniske installasjoner av samme kompleksitet og omfang som prosjektet gjelder. Innklagede har også lagt vekt på at Meieriveien 2 har verdi over 20 millioner kroner, og at Altaveien 304 har en verdi i den størrelsesordenen.

- (52) Klagenemnda kan ikke se at kvalifikasjonsvurderingen er utenfor de rammene som kvalifikasjonskravet oppstiller, eller i strid med de grunnleggende prinsippene i anskaffelsesloven § 4. Innklagede har foretatt en konkret og saklig vurdering av om valgte leverandør har erfaring fra oppdrag av samme kompleksitet og omfang som oppdraget gjelder, ut fra de oppgitte referanseprosjektene.
- (53) Klagers anførsel om at valgte leverandør ikke oppfyller kvalifikasjonskravet om tekniske og faglige kvalifikasjoner, fører ikke frem.

Endring av kontrakten

- (54) Klagenemnda skal i det følgende ta stilling til klagers anførsel om at innklagede har foretatt en ulovlig endring av kontrakten med valgte leverandør, ved å akseptere en annen gjennomføringstid enn det som fremgikk av konkurransegrunnlaget.
- (55) Etter anskaffelsesforskriften § 11-2 (1) kan oppdragsgiver foreta «*endringer som ikke er vesentlige*» uten å måtte gjennomføre en ny konkurranse. Av § 11-2 (2) følger at endringen er vesentlig dersom «*innholdet i kontrakten blir vesentlig forskjellig fra den opprinnelige kontrakten*».
- (56) Hvorvidt en endring er vesentlig, beror på en konkret vurdering. Klagenemnda har i tidligere praksis lagt til grunn at de rettslige rammene for vesentlighetsvurderingen i forskriftens del III vil være av rettslig relevans ved vesentlighetsvurderingen etter forskriftens del II. Det er likevel slik at adgangen til å gjøre endringer i kontrakter som følger forskriftens del II etter omstendighetene vil kunne være noe videre, se i den forbindelse også Forenklingsutvalgets flertall i NOU 2014:4 på side 140.
- (57) EU-domstolen har uttalt at dersom endringene hadde vært del av de opprinnelige anskaffelsesdokumentene, og dette hadde muliggjort deltakelse fra andre leverandører eller at andre tilbud hadde blitt akseptert, så er endringene vesentlige, jf. sak C-454/06 (Pressetext) premiss 34.
- (58) Innklagede har forklart at det dreier seg om en forskyvning av byggeperioden fordi kontraktinngåelse og oppstart ble forsinket som følge av klagebehandling og begjæring om midlertidig forføyning. Forskyvningen medførte i utgangspunktet at valgte leverandør fikk krav på vintertillegg. Selskapet frafalt imidlertid kravet mot at byggetiden ble tilsvarende forskjøvet. Klager har ikke bestridt innklagedes beskrivelse av endringen. Slik saken er opplyst for klagenemnda, er det ikke tale om endring som påvirker den økonomiske balansen i avtaleforholdet. Det er heller ikke sannsynliggjort at dette er en endring som kan ha påvirket deltakerinteressen. Dermed fremstår det heller ikke som at endringene ville kunne ha påvirket tilbudene i eller utfallet av konkurransen. Det er ikke tale om «*vesentlige*» endringer.
- (59) Det har ikke funnet sted noen ulovlig endring av kontrakten, klagers anførsel fører dermed ikke frem.

Konklusjon:

Innklagede har ikke brutt anskaffelsesregelverket ved ikke å avvise valgte leverandør fra konkurransen, eller ved å foreta endringer i kontrakten.

For Klagenemnda for offentlige anskaffelser,

Elisabeth Wiik

Dokumentet er elektronisk godkjent og har ingen signatur